

'Postala sam svjesna da je sve što živimo politički određeno'

Razgovarala **ZRINKA VRABEC-MOJZEŠ** Fotografije **SAŠA ZINAJA**

Ovoga petka, 14. veljače, u ZKM-u bit će praizvedena predstava „Sin, majka i otac sjede za stolom i dugo šute“. Radi se o novom dramskom tekstu jednog od najvažnijih hrvatskih suvremenih dramatičara Ivora Martinića. Režiju potpisuje Aleksandar Švabić, a glume Doris Šarić Kukuljica, Sreten Mokrović, Petra Svrtan i Luka Knez. Dramaturgiju potpisuje Marin Lisjak, scenografiju Matija Blašković, kompozitor je Miodrag Gladović, kostimografkinja Tea Bašić Erceg, a inspicijentica Dina Ekštajn.

Inače, ovo nije prva suradnja Zagrebačkog kazališta mladih i Ivora Martinića, u ZKM-u je 2019. postavljena i višestruko nagrađivana predstava „Dobro je dok umiremo po redu“, također u režiji Aleksandra Švabića. Razgovarajući za stolom, Sin, Majka i Otac seciraju svoju obitelj, svoju prošlost i sve prešućene istine, kao i onu najgoru - da ga ipak ne vole bezuvjetno. Drama se formalno sastoji od samih dijaloga. Jedina didaskalija nalazi se u naslovu drame. Dijalog se sastoji od čistih, ogoljenih, gotovo faktografskih rečenica, optužbi, gorkih istina bez imalo uljepšavanja. Povratak na čisti dijalog u vremenski ispremiješanim scenama stvara posebnu atmosferu i naboj drame - osjećaj neizvjesnosti, napetosti te ono što Martinića najviše zanima u kazalištu - jesmo li spremni čuti neumivenu istinu?

O tome kako je bilo raditi na ovoj predstavi, koliko je komorna i koliko će se publika u njoj prepoznati, tjednik Nacional razgovarao je s Doris Šarić Kukuljicom, nagrađivanom kazališnom i filmskom glumicom, dugogodišnjom članicom ansambla ZKM-a, prvakinjom Dubrovačkih ljetnih igara i izvanrednom profesoricom na zagrebačkoj Akademiji dramske umjetnosti.

NACIONAL: Nova predstava rađena je po dramskom tekstu koji je predstavljen prošle kazališne sezone na scenskom čitanju u ZKM-ovu Bijenalnemu rezidencijalnom programu za afirmirane hrvatske dramske pisce. Koliko je taj tekst suvremen i jeste li već tada slutili da ćete ga izvoditi?

Sudjelovala sam u čitanju i već tada sam znala da ću igrati u predstavi. Priprema za scensko čitanje i sama izvedba omogućile su nam lagani

'MARTINIĆ JE TEKST okarakterizirao kao distopijski. Mi smo osjetili da nam se ta distopija opasno približava. Koliko se puta u posljednjih mjeseci prijetilo nuklearnim oružjem'

ulazak u konkretan rad na predstavi. Ivor Martinić okarakterizirao je svoj tekst kao distopijski. Ponirući dublje u tekst, osjetili smo i osvijestili da nam se ta distopija opasno približava. Koliko se samo puta u posljednjih nekoliko mjeseci prijetilo nuklearnim oružjem...

NACIONAL: Upravo je nuklearna prijetnja i tema predstave?

Okidač je zapravo formular koji vlada šalje svim obiteljima i pojedincima da ga ispune jer

prijeti najsmrtonosniji i najrazorniji nuklearni napad. Budući da u atomskim skloništima nema mjesta za veliku većinu građana, u formularu treba navesti ime ili imena onih kojima bi se oduzelo pravo da spase život ako do toga doista i dođe. Nemoguć i strašan zahtjev. Inspiracija za tekst Ivoru Martiniću bila je situacija koju jer doživio tijekom pandemije korone. On živi u Barceloni i tada su dobili formular u kojem ih se pitalo kome bi prvom prepustili respirator, kojih tada nije bilo dovoljno. S obzirom na sve ovo što se oko nas događa - rat u Ukrajini, Gazi, ratovi u Africi, prijetnje nuklearnim oružjem, ljudi raspamećenog ega koji vladaju najvećim svjetskim silama - nažalost, takva situacija s formularom nije posve nezamisliva.

NACIONAL: Osobito nakon što se Donald Trump vratio na vlast u SAD-u.

Na njega sam i mislila. On prijeti Panami vojnom silom, Grenlandu, Kanadi... To je jedna šizofrena situacija u kojoj svi mi jesmo. Htjeli ili ne, osjećamo je i živimo. Naravno, i ja sam među onima koji je osjećaju, koliko god nastojala pronaći neke svoje „utore“ u koje ću se sakriti i ne misliti na sve što se događa, na što vrlo malo, odnosno, nikako ne mogu i ne možemo utjecati. I koliko god mi sebe pokušavali pozicionirati u normalan život, taj užas se u nama taloži i upravlja, direktno ili indirektno, našim životima. Frustracije, strepnje i strahovi ponekad se kondenziraju u agresiju koja sve češće izlazi iz nas na najgori mogući način.

NACIONAL: Dakle, kazalište je vrlo politično, čak i kada se radi o intimnim predstavama?

To je točno. Kao mlada glumica uopće to nisam shvaćala. I kada mi je moj pokojni prijatelj, dramaturg Milan Milišić, kao sedamnaestogodišnjakinji

GLUMICA DORIS ŠARIĆ KUKULJICA igra u predstavi 'Sin, majka i otac sjede za stolom i dugo šute' autora Ivora Martinića, koja će se u Zagrebačkom kazalištu mladih praizvesti 14. veljače. To je druga predstava prema tekstu ovog hrvatskog dramatičara u kojoj igra Doris Šarić Kukuljica

■ Doris Šarić Kukuljica kaže da je radnja nove predstave stisnuta u dva dana

pokušavao objasniti koliko je zapravo sve što živimo politički određeno, ja sam mislila da su to njegove tlapnje. No danas, u ovim godinama, duboko sam svjesna te činjenice, a Ivor Martinić je to sjajno unio u tekst predstave. Naime, okidači za eksplozije koje slijede nakon dugih šutnji upravo su isprovocirani politikom i okolnostima u kojima se ta obitelj našla. Odnosno, tim formularom, zbog kojeg se neke strašne istine pljunu u lice onome koga najviše voliš. Puno smo mi toga dodatno otkrivali čitajući Ivorov tekst, no drago mi je da povrh svega ipak stoje ljubav i bliskost u obitelji, koja je, doduše, spremna na drastične verbalne okršaje, ali se isto tako spremna zagrliti i prebroditi ih.

NACIONAL: Koliko je komplicirana struktura predstave budući da se radi o vremenski ispremjensanim razgovorima kroz deset scena i hoće li publici biti teško pratiti tijek radnje?

Neće. Zato što je cijela radnja zapravo stisnuta u dva dana. Trećeg dana sin odlazi, a zbog svega toga predstava se vrlo lako prati. Mislim da će i gledatelji kroz predstavu ljuštiti sve te slojeve koje smo mi ljuštili, radeći na njoj i ulazeći u tekst. Martinić je i sam u jednom intervjuu rekao da on tek sada upoznaje svoj vlastiti komad. Jer dok ga piše, ne može utjecati na to hoće li biti ovakav ili onakav. On ga odvede u neke svoje pravce. To samo potvrđuje da nemamo punu kontrolu nad umjetničkim porivima. Završen dramski tekst Ivor ponovno iščitava i upoznaje se s onim što je napisao, ispočetka ga otkriva, kao što ga i mi stvarajući predstavu, iz probe u probu otkrivamo, prepuštamo se licima da nas ona vode jedne k drugima ili jedne od drugih. U predstavi izgovaram znakovitu rečenicu "Riječi bole i ubijaju", to jest, „propucavamo“ riječima i one koje najviše volimo.

NACIONAL: Što nam možete reći o svom liku majke i jeste li se mogli s njim identificirati?

Apsolutno. U Ivorovim tekstovima uvijek se mogu identificirati sa svim licima koje je ispisao, bez obzira na to radi li se o muškim, ženskim, mladim ili starijim. Ivor je veliki pisac, on je dramatično istinit i istinski duhovit. Sva su njegova lica prepoznatljiva, odnekud ih znamo, možda smo ih negdje sreli, a ako nismo, pretpostavka je da sigurno jednom hoćemo. Što se tiče majke koju igram, sigurno je da je ona snažna žena koja priznaje svoje slabosti, ali isto tako popušta pod njima. Nema nikakav filter kroz koji bi propustila ono što misli da treba reći u određenom trenutku. Nekad je jako nezgodno kad misli poleti bez kontrole, ali ni začahureni talog u nama ne donosi ništa dobrog ni za naše mentalno ni za naše fizičko zdravlje.

NACIONAL: U predstavi igra samo četvero glumaca - Sreten Mokrović, Petra Svrtan, Luka Knez i vi. Radi se o komornoj predstavi koja se bazira isključivo

'ŠIZOFRENU SITUACIJU, htjeli ili ne, osjećamo i živimo. I ja sam među onima koji je osjećaju, koliko god nastojala pronaći svoje 'utore' u koje ću se sakriti i ne misliti na sve što se događa'

na dijalozi, koliko je to teže nego kada sudjeluje veliki dio ansambla?

Uistinu nije pravilo, ali ponekad je lakše biti u velikoj, ansambl-predstavi, veća je dinamika, izmjena scena, lica, sve to itekako može obogatiti kazališnu izvedbu, a i doživljaj publike. Međutim, čini mi se da u trenutku u kojem živimo postoji potreba da se uvučemo u intimne, komorne prostore. U komornim predstavama imamo priliku s publikom uskladiti disanje i na puno manjoj distanci proživjeti i podijeliti sumnje, pitanja, emocije, strahove i slično.

NACIONAL: Puno puta spomenuli smo pojam obitelji, kojim se tekst bavi, a koji u kriznim vremenima dobiva novo značenje. Dakle, što je ostalo od obitelji?

Mislim da je svakome tko je imalo svjestan upravo tog raspadanja svih vrijednosti, rastakanja odnosa, banaliziranja emocija, a osobito ljubavi, koja je u jednoj grani postala i tržišna roba koja se kupuje i prodaje, obitelj i dalje važna. U tom smislu pitanje žena na tom tržištu ljubavi je vrlo aktualno, gdje se sama ženska priroda i ono što je najljepše u njoj zloupotrebljavaju na najgori mogući način. Ljubav kao takva je i tema naše predstave, s njom i ulazimo u predstavu i ona je zapravo potka na kojoj se sve gradi. U predstavi je samo nas četvero, a peta osoba je brat, koji je zapravo veliki uteg cijeloj obitelji jer je problematičan, neodgovoran, piše...

NACIONAL: No roditelji su ipak njega odlučili spasiti?

Tako je. Jer kako se kaže u tekstu, kad te on stisne, to boli. Drugih dvoje djece emancipiralo se dosta rano, imaju svoje karijere, kći je doktorica, stariji sin je vrlo uspješan biznismen koji enormno zaraduje. Kći kaže za sebe da je postala bolnica, a stariji sin da je jedino što ima posao, kojeg se ne može odreći jer ga tako dobro radi. I tu dolazimo do konteksta suvremenog robovlasničkog sustava koji jede svoje najuspješnije ljude. A taj treći problematični sin je izgubljen u ovom svijetu i sva pažnja je na njemu. Majka u jednom trenutku kaže: kad je netko u obitelji slab, svi se moramo žrtvovati kako bismo ga spasili. To je naša dužnost.

NACIONAL: Aleksandar Švabić već je režirao u ZKM-u, predstavu „Dobro je dok umiremo po redu“. Kako je raditi s njim, jer on je jedna nova generacija? Koliko je zahtjevan prema glumcima, a koliko vam ostavlja slobode?

On je nježan i zahtjevan. Sve svoje primjedbe, sve svoje zamisli i sva trasiranja puta kojim bi želio da se mi krećemo, vrlo suptilno komunicira. Mlad je čovjek, ali ima jednu zrelu, da ne kažem staru dušu. Tako da ja uopće ne osjećam taj generacijski jaz, a čini mi se da to govorim i u ime svih nas u predstavi. Ta komunikacija je predivna, a tu nam puno pomaže i dramaturg Marin Lisjak, također jedan vrlo mladi čovjek koji je izuzetno pametan i ima izuzetan osjećaj za kazališni proces i sve što on donosi. Puno pomaže i Petra Hrašćanec, koja je naša asistentica za scenski pokret. Mislim da se baš lijepo prelijevamo jedni na druge i da će publika to prepoznati.